

Nr 223

Av herr **Bergh, Ragnar**, *angående översynen av statsbidragen till primär- och sekundärkommuner.*

(Lika lydande med motion nr 342 i Andra kammaren)

I sin berättelse den 15 december 1959 har riksdagens revisorer i ett avsnitt rörande fördelningen av arbetsuppgifterna mellan stat och kommun påtalat den betydande administrativa apparat som enbart statsbidragens konstruktion nödvändiggjort för såväl stat som kommun samt den begränsning i den kommunala självbestämmanderätten som de ofta detaljerade föreskrifterna beträffande villkoren för statsbidrags erhållande kunnat medföra.

När det gäller primärkommunerna har aktningvärda försök gjorts i syfte att rensa upp i statsbidragsfloran, och vissa resultat har redan uppnåtts t. ex. i fråga om driftbidragen till det obligatoriska skolväsendet. För landstingens och de landstingsfria städernas del kan också spåras vissa tendenser i riktning mot ett förenklande av statsbidragsgivningen. Man kan här peka på direktiven till kroppssjukvårdens statsbidragsutredning, vari just förenklings- och rationaliseringssynpunkterna särskilt understrukits samt på den konstruktion av bidragen som föreslagits av motsvarande utredning beträffande mentalsjukvården.

Det är av största betydelse att detta arbete med en översyn av gällande statsbidragsförfattningar, främst då sådana som avser bidragsgivning till primär- och sekundärkommuner, icke avstannar utan i stället intensifieras. Man synes därvid böra arbeta mot bakgrunden av det förhållandet, att kommunerna numera från såväl administrativ som teknisk synpunkt i allmänhet är fullt rustade att utföra olika arbetsuppgifter på ett fullt godtagbart sätt. Statsbidragsbestämmelserna avseende skolors, ålderdomshems och andra liknande anläggningars uppförande behöver därför icke numera utrustas med detaljerade kontrollföreskrifter av allsköns innehåll. Gällande statsbidragsbestämmelser för byggnadsbidrag har i alltför hög grad kommit att präglas av en måhända tidigare befogad uppfattning att kommunerna, om de fick handla efter eget skön, knappast skulle kunna vara i stånd att på egen hand uppföra en byggnad av enklaste slag. Uppförandet av en byggnad är i våra dagar så kringgärdat av kontrollbestämmelser i fråga om utseende, teknisk konstruktion, brandsäkerhet, sanitär beskaffenhet o. d., att den övervakning som här utövas av de kommunala organen må vara fullt tillräcklig.

Statsbidragsbestämmelserna får också överses mot bakgrunden av att de ej sällan stimulerar till visst överdåd. Statsbidragen till uppförande av allmänna byggnader leder också lätt till ett oekonomiskt tänkande, då endast den del av kostnaden som kommunen har att bära mångenstädes uppfattas som verklig kostnad. Den skatteutjämnande effekt som statsbidragen i vissa fall har synes bära åstadkommas på annat sätt och bör icke i och för sig utgöra ett hinder för en radikal förenkling av byggnadsbidragsgivningen till kommunerna.

I fråga om driftbidragen bör ett förenklings- och rationaliseringsarbete rent principiellt bedrivas så, att kommunerna bör svara för kostnaderna för sådan verksamhet som de själva har verkligt inflytande och verklig bestämmanderätt över, medan de å andra sidan avlastas sådana utgifter som förorsakas av ett rent expeditionellt verkställande av statliga uppgifter. Det är självfallet förenat med stora svårigheter att göra denna gränsdragning, något som riksdagsrevisorerna också uppmärksammat.

Kommunernas andel i folkpensionerna torde dock vara ett gott exempel på en utgift som med stöd av detta betraktelsesätt skulle kunna avlastas kommunerna.

Det finns alltså en hel del smärre statsbidrag till kommuner, som inte belevsmässigt har någon större betydelse men som från administrativ synpunkt förorsakar mycket arbete. Man bör här söka avlösa detta och i stället baka in dem i större generella bidrag, som samtidigt göres värdebeständiga genom anknytning till index eller till t. ex. lärarlönerna. Det finns i våra dagar icke någon anledning till antagande att ett statsbidragsborttagande i och för sig äventyrar den verksamhet som bidraget avsett att stödja. Om verksamheten är till nytta för samhället, har man all anledning att antaga att den alltså utföres av kommunerna, oavsett om det ändamålsbestämda bidraget borttages och inbakas i ett generellt bidrag.

Med stöd av det anförda hemställer jag,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att arbetet med en översyn i förenklingsyfte av utgående statsbidrag till primär- och sekundärkommuner på lämpligt sätt alltså bedrivs med nödig skyndsamhet.

Stockholm den 26 januari 1962

R. Bergh